

The Relationship between Parenting Self-Efficacy and Parent-Child Relationship in Adolescent Boys Referring to Comprehensive Health Service Centers in Mashhad City, Iran, in 2022

Elham Charoghchian-Khorasani¹, Simin Namjoo², Mehrosadat Mahdizadeh³,
Habibolah Esmayeli⁴, Nooshin Peyman⁵

Original Article

Abstract

Background: It is essential to identify factors that affect parenting self-efficacy. This study, therefore, aimed to determine the relationship between parenting self-efficacy and parent-child relationship in adolescent boys referring to comprehensive health service centers in Mashhad City, Iran, in 2022.

Methods: This cross-sectional, descriptive study was conducted on 600 parents and children (300 parents and 300 boys aged 13-15 years old) referring to comprehensive health service centers in Mashhad City, using stratified cluster sampling. Demographic information questionnaire, Domka Parenting Self-Efficacy Questionnaire, Pianta Child-Parent Relationship Scale (CPRS), and Fine et al. Parent-Child Relationship Survey (PCRS) were used to collect data. Data were analyzed using descriptive and inferential statistics via SPSS software.

Findings: The mean and standard deviation (SD) of parenting self-efficacy were 37.1 ± 5.8 . The average parent-child relationship was 99.8 ± 11.5 , the average father-child relationship was 15.8 ± 2.9 , and the average mother-child relationship was 16.1 ± 3.2 . There was a negative and significant relationship between parenting self-efficacy and parent-child relationship ($P = 0.030$), and a positive and significant relationship was observed between parenting self-efficacy and mother-child relationship ($P = 0.002$). However, no significant relationship was observed between parenting self-efficacy and father-child relationship ($P = 0.457$).

Conclusion: The level of parenting self-efficacy had a positive and significant relationship with the mother-child relationship. Therefore, in order to have a healthy mother-child relationship, we must increase the self-efficacy of mothers' parenting, and in this regard, educational interventions and preparation of educational programs can be used to improve the self-efficacy of mothers' parenting.

Keywords: Parenting; Self-efficacy; Adolescent

Citation: Charoghchian-Khorasani E, Namjoo S, Mahdizadeh M, Esmayeli H, Peyman N. **The Relationship between Parenting Self-Efficacy and Parent-Child Relationship in Adolescent Boys Referring to Comprehensive Health Service Centers in Mashhad City, Iran, in 2022.** J Health Syst Res 2026; 22(2): 381-9.

1- Assistant Professor, Department of Health Education and Promotion, School of Health AND Social Determinants of Health Research Center, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran

2- MSc Student, Student Research Committee, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran

3- Associate Professor, Department of Health Education and Promotion, School of Health AND Social Determinants of Health Research Center, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran

4- Department of Biostatistics, School of Health, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran

5- Professor, Social Determinants of Health Research Center, Basic Sciences Research Institute AND Department of Health Education and Health Promotion, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran

Corresponding Author: Nooshin Peyman; Professor, Social Determinants of Health Research Center, Basic Sciences Research Institute AND Department of Health Education and Health Promotion, School of Health, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran

Email: peymann@mums.ac.ir

بررسی ارتباط خودکارآمدی والدگری با ارتباط والد- فرزند در نوجوانان پسر مراجعه کننده به مراکز جامع خدمات سلامت شهر مشهد در سال ۱۴۰۱

الهام چارچیان خراسانی^۱، سیمین نامجو^۲، مهرالسادات مهدیزاده^۳، حبیباله اسماعیلی^۴، نوشین پیمان^۵

مقاله پژوهشی

چکیده

مقدمه: شناخت عوامل تأثیرگذار بر روی خودکارآمدی والدگری ضروری است. پژوهش حاضر با هدف تعیین ارتباط بین خودکارآمدی والدگری با ارتباط والد- فرزند در نوجوانان پسر مراجعه کننده به مراکز جامع خدمات سلامت شهر مشهد در سال ۱۴۰۱ انجام شد.

روش‌ها: این مطالعه از نوع توصیفی- مقطعی بود که بر روی ۶۰۰ والد و فرزند پسر (۳۰۰ والد و ۳۰۰ فرزند پسر ۱۳ تا ۱۵ ساله) مراجعه کننده به مراکز جامع خدمات سلامت شهر مشهد به روش نمونه گیری خوشه‌ای طبقه‌ای انجام گردید. برای جمع آوری اطلاعات از پرسش نامه اطلاعات دموگرافیک، پرسش نامه خودکارآمدی والدگری Domka، پرسش نامه ارتباط والد- فرزندی Pianta (Child-Parent Relationship Scale یا CPRS) و پرسش نامه ارتباط والد- فرزندی Fine و همکاران استفاده شد. داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی و استنباطی در نرم‌افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: میانگین خودکارآمدی والدگری، $37/1 \pm 5/8$ به دست آمد. میانگین ارتباط والد- فرزندی $99/8 \pm 11/5$ ، میانگین ارتباط پدر- فرزندی $15/8 \pm 2/9$ و میانگین ارتباط مادر- فرزندی $16/1 \pm 3/2$ گزارش گردید. بین خودکارآمدی والدگری با ارتباط والد- فرزندی ارتباط منفی و معنی داری مشاهده شد ($P = 0/030$) و بین خودکارآمدی والدگری و ارتباط مادر- فرزندی رابطه مثبت و معنی داری وجود داشت ($P = 0/002$)، اما بین خودکارآمدی والدگری با ارتباط پدر- فرزندی رابطه معنی داری مشاهده نگردید ($P = 0/457$).

نتیجه گیری: میزان خودکارآمدی والدگری با ارتباط مادر- فرزندی ارتباط مثبت و معنی داری داشت. بنابراین، برای داشتن ارتباط مادر- فرزندی سالم، باید خودکارآمدی والدگری مادران افزایش یابد و در این راستا، می‌توان از مداخلات آموزشی و تهیه برنامه‌های آموزشی در جهت ارتقای خودکارآمدی والدگری مادران استفاده نمود.

واژه‌های کلیدی: والدگری؛ خودکارآمدی؛ نوجوان

ارجاع: چارچیان خراسانی الهام، نامجو سیمین، مهدیزاده مهرالسادات، اسماعیلی حبیباله، پیمان نوشین. بررسی ارتباط خودکارآمدی والدگری با ارتباط والد- فرزند در نوجوانان پسر مراجعه کننده به مراکز جامع خدمات سلامت شهر مشهد در سال ۱۴۰۱. مجله تحقیقات نظام سلامت ۱۴۰۵؛ ۲۲ (۲): ۳۸۹-۳۸۱

تاریخ چاپ: ۱۴۰۵/۴/۱۵

پذیرش مقاله: ۱۴۰۴/۳/۱۰

دریافت مقاله: ۱۴۰۳/۴/۳

می‌کنند و به طور متقابل، انتظارات و احساسات فرزند و نیازهای او را درک می‌کنند و مورد توجه قرار می‌دهند (۶، ۷) و نقش مهمی در سلامت روان فرزندان دارد (۸، ۹).

رابطه والد- فرزند به برداشت والد یا فرزند از چگونگی و کیفیت رابطه گفته می‌شود و ممکن است گرم، سازنده و یا منفی و مخرب باشد. روابط نزدیک و حمایت‌گرانه مادران مانند عشق نامشروط، تحسین و تمجید، احترام متقابل، گوش دادن فعال و روابط منفی مانند تحقیر، غفلت، جر و بحث مکرر، نشان ندادن عواطف و محبت مادران و یا مراقبان، تأثیر بسیار عمیقی بر شخصیت فرزندان در مراحل رشدی دارد. تعامل مثبت والد- کودک به عنوان اولین مرحله

مقدمه

خودکارآمدی والدگری یکی از مفاهیم خودکارآمدی می‌باشد که از نظریه یادگیری اجتماعی Bandura نشأت می‌گیرد (۲، ۱) و تحت عنوان باورها یا قضاوت‌هایی که والدین در مورد توانایی‌های خود برای سازمان‌دهی و اجرای مجموعه‌ای از وظایف مربوط به فرزندپروری یک فرزند دارند، تعریف شده است (۳، ۴). خودکارآمدی والدگری بالا با افسردگی کمتر، اضطراب کمتر، استرس کمتر در والدین و مشکلات رفتاری کمتر و رشد بهتر فرزندان مرتبط است (۵) و می‌تواند بر ارتباط سالم والدین با فرزندان تأثیر داشته باشد. منظور از ارتباط والد- فرزند آن است که والدین احساسات، انتظارات و نگرش‌های خود را به فرزند خود بیان

- ۱- استادیار، گروه آموزش بهداشت و ارتقای سلامت، دانشکده بهداشت و دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
 - ۲- دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه آموزش بهداشت و ارتقای سلامت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
 - ۳- دانشیار، گروه آموزش بهداشت و ارتقای سلامت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
 - ۴- گروه آمار زیستی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
 - ۵- استاده مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت، پژوهشکده علوم پایه و گروه آموزش بهداشت و ارتقای سلامت، دانشکده بهداشت، مشهد، ایران
- نویسنده مسؤول:** نوشین پیمان؛ استاده، مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت، پژوهشکده علوم پایه و گروه آموزش بهداشت و ارتقای سلامت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

Email: peymann@mums.ac.ir

مشارکت فرزند در تحقیق، تکمیل فرم رضایت‌نامه، تکمیل پرسش‌نامه، ساکن شهر مشهد، داشتن حداقل تحصیلات ابتدایی و عدم ابتلا به مشکلات روان‌شناختی اثبات شده توسط پزشک بود. عدم تکمیل کامل پرسش‌نامه نیز به عنوان معیار خروج والدین در نظر گرفته شد. معیارهای ورود برای فرزند شامل جنسیت پسر، داشتن سن ۱۳ تا ۱۵ سال، زندگی با پدر و مادر، مشارکت حداقل یکی از والدین در پژوهش، تکمیل فرم رضایت‌نامه، تکمیل پرسش‌نامه، داشتن حداقل تحصیلات ابتدایی، عدم ابتلا به مشکلات روان‌شناختی اثبات شده توسط پزشک و معیار خروج نیز عدم تکمیل پرسش‌نامه به صورت کامل بود.

داده‌ها به صورت حضوری از طریق پرسش‌نامه اطلاعات دموگرافیک، پرسش‌نامه خودکارآمدی والدگری Dumka، پرسش‌نامه ارتباط والد-فرزندی Pianta (Child-Parent Relationship Scale یا CPRS) و پرسش‌نامه ارتباط والد-فرزندی Fine و Moreland جمع‌آوری گردید.

پرسش‌نامه اطلاعات دموگرافیک شامل اطلاعات مربوط به سن، جنسیت، تحصیلات، شغل، رتبه تولد، تعداد افراد خانواده، سطح درآمد خانوار و وضعیت منزل مسکونی بود.

پرسش‌نامه خودکارآمدی والدگری در سال ۱۹۹۶ توسط Dumka و همکاران طراحی شد (۲۶). این پرسش‌نامه متشکل از ۱۰ گویه است که ۵ عبارت مثبت و ۵ عبارت منفی را شامل می‌شود و پاسخ به آن طبق طیف لیکرت هفت درجه‌ای از ۱ تا ۷ امتیازبندی می‌شود. مقیاس مذکور مؤلفه عمده «احساس والدین در مورد توانایی والدگریشان، اطمینان آن‌ها در مورد عمل موفقیت‌آمیزشان در نقش والدگری و ارزیابی توانایی آن‌ها برای مدیریت رفتار فرزندانشان» را مورد سنجش قرار می‌دهد. در ایران روایی محتوایی پرسش‌نامه خودکارآمدی والدگری مورد تأیید قرار گرفته است و پایایی آن توسط طالعی و همکاران با استفاده از ضریب Cronbach's alpha، ۰/۷۰ گزارش شده است (۲۷). در پژوهش حاضر پایایی این مقیاس، ۰/۸۰ به دست آمد.

پرسش‌نامه CPRS توسط Pianta برای اولین بار در سال ۱۳۹۴ طراحی گردید و شامل ۳۳ سؤال می‌باشد که ادراک والدین در مورد رابطه خود با نوجوانشان را مورد سنجش قرار می‌دهد. این مقیاس توسط طهماسبیان و همکاران ترجمه (۲۸) و روایی محتوایی آن نیز توسط ابارشی و همکاران (۵) ارزیابی شده است. مقیاس CPRS شامل حوزه‌های تعارض (۱۷ سؤال)، صمیمیت (۱۰ سؤال)، وابستگی (۶ سؤال) و رابطه مثبت کلی (مجموع تمام حوزه‌ها) می‌باشد. CPRS یک ابزار خودگزارش‌دهی است و نمره‌گذاری آن بر اساس مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت (نمره ۵ = قطعاً صدق می‌کند و نمره ۱ = قطعاً صدق نمی‌کند) صورت می‌پذیرد. برای به دست آوردن نمره رابطه مثبت کلی در این مقیاس، باید نمرات سؤالات حوزه‌های تعارض و وابستگی معکوس شوند (۵). نمره بالا در هر یک از خرده مقیاس‌ها نشانگر وجود بیشتر مؤلفه‌های یاد شده است (۲۹). همسانی درونی ابزار با محاسبه ضریب Cronbach's alpha در مطالعه Pianta برای حوزه‌های تعارض، صمیمیت، وابستگی و رابطه مثبت کلی به ترتیب ۰/۸۴، ۰/۶۹، ۰/۴۶ و ۰/۸۰ محاسبه گردید (۵). در تحقیق عباس‌زاده و همکاران همسانی درونی با محاسبه ضریب Cronbach's alpha برای حوزه‌های تعارض، صمیمیت، وابستگی و رابطه مثبت کلی والد-کودک به ترتیب ۰/۶۰، ۰/۷۰، ۰/۸۴ و ۰/۸۶ گزارش گردید (۳۰). در پژوهش عبدامامی و همکاران نیز ضریب Cronbach's alpha برای مؤلفه‌های طرح شده به ترتیب ۰/۸۲، ۰/۷۶، ۰/۷۹ و ۰/۸۴ به دست آمد (۹).

در ارتباط اجتماعی کودکان، می‌تواند تسهیل‌گر رفتارهای سازگارانه برای شکل‌گیری شخصیت کودک و رفتارهای حال و آینده او باشد (۱۱، ۱۰). رابطه مناسب والد-فرزندی عامل تعیین‌کننده‌ای در سلامت روانی فرد در بزرگسالی شناخته شده است (۱۲). نتایج یک پژوهش مروری نظام‌مند نشان داد که بین خلق و خوی کودک، رضایت از مادر، استرس والدین، افسردگی مادر، درآمد خانوار با خودکارآمدی والدگری ارتباط وجود دارد (۱۳).

نوجوانی یکی از مهم‌ترین و پرازش‌ترین دوران زندگی هر انسانی به شمار می‌رود (۱۵، ۱۴) که هم از نظر نوجوانان و هم از نظر والدین دورانی دشوارتر از سال‌های کودکی قلمداد می‌شود (۱۶). در این دوران به دلیل ترشح هورمون‌ها، تغییرات اساسی جسمانی، عاطفی، روانی، اجتماعی و جنسی رخ می‌دهد (۱۸، ۱۷) که منجر به نوسانات و تغییر خلق و خو، استقلال‌طلبی، افزایش حس کنجکاوی، سرگردانی و شکل‌گیری ارزش‌ها و باورها می‌شود (۱۹). در این دوران، ارتباط والدین با نوجوانان ممکن است به دلیل شرم، ناآگاهی و یا مشغله زیاد دچار مشکل شود (۲۰). به طور کلی، عوامل گوناگون روان‌شناختی، اجتماعی، خانوادگی و زیست‌شناختی مختلفی در زمینه تربیت فرزندان و شیوه‌های والدگری دخیل هستند که در بین این ابعاد و عوامل، خودکارآمدی والدگری از اهمیت خاصی برخوردار است (۲۱). مطالعات مختلفی به ابعاد بین ارتباط بین خودکارآمدی والدگری با ارتباط والد-فرزندی پرداخته‌اند (۲۴-۲۲)، اما بیشتر تحقیقات صورت گرفته به طور عمده بر روی مادران متمرکز بوده است و یا تفاوت پدر و مادر را بررسی نکرده‌اند (۲۵، ۱۳). ویژگی پژوهش حاضر این بود که به بررسی ارتباط والد-فرزندی در مادر و پدر به صورت مجزا پرداخت و همچنین، این ارتباط در سنین نوجوانی مورد بررسی قرار گرفت. مطالعه حاضر با هدف تعیین ارتباط بین خودکارآمدی والدگری با ارتباط والد-فرزندی در مراکز جامع خدمات سلامت شهر مشهد انجام شد.

روش‌ها

این تحقیق از نوع توصیفی-مقطعی بود که در سال ۱۴۰۱ انجام شد. جامعه مورد بررسی را والدین و پسران ۱۳ تا ۱۵ ساله تحت پوشش مراکز بهداشت شهر مشهد تشکیل می‌داد. تعداد نمونه با در نظر گرفتن اطمینان ۹۵ درصد و دقت ۰/۵ نمره بر اساس پژوهش اکرمی و همکاران (۱۹)، با استفاده از فرمول برآورد میانگین یک متغیر کمی، حداقل ۲۷۷ نمونه به دست آمد که با احتساب ۵ درصد ریزش، ۳۰۵ نفر تعیین گردید.

نمونه‌ها به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انتخاب شدند و روش اجرا بدین صورت بود که پس از تصویب طرح در معاونت پژوهشی دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی مشهد و اخذ مجوزهای لازم از معاونت بهداشتی دانشگاه مبنی بر همکاری مراکز بهداشت پنج‌گانه شهر مشهد، با مراجعه به مراکز خدمات جامع سلامت و بررسی پرونده‌های خانوار در سامانه سینا، والدین دارای پسر نوجوان که شرایط شرکت در مطالعه را داشتند، مشخص شدند و طبق روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای از جامعه تحت پوشش هر یک از مراکز بهداشت شماره ۱، ۲، ۳، ۴ و ۵، ثامن، تعداد ۶۰ پسر و والدین آن‌ها در مجموع بیش از ۳۰۰ خانواده به صورت تلفنی و حضوری جهت شرکت در پژوهش و تکمیل پرسش‌نامه دعوت شدند که در نهایت، ۳۰۰ خانواده در مطالعه شرکت کردند. معیارهای ورود برای والدین شامل داشتن فرزند پسر ۱۳ تا ۱۵ ساله و

۰/۹۲ و روایی همگرایی آن را ۰/۸۴ گزارش کرد (۳۲). در مطالعه صادقی فرد و لطفی، ضریب Cronbach's alpha نسخه پدر ۰/۸۸ و ضریب Cronbach's alpha نسخه مادر ۰/۸۰ به دست آمد (۳۳). پایایی پرسشنامه ارتباط والد-فرزندی در تحقیق حاضر برای نسخه پدر ۰/۹۱، برای نسخه مادر ۰/۸۱ و کلی ۰/۹۰ محاسبه گردید.

پس از اخذ کد IR.MUMS.FHMPM.REC.1400.093 از کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی مشهد و کسب مجوزهای لازم، پرسشنامه‌ها در اختیار مشارکت‌کنندگان قرار گرفت. کسب رضایت آگاهانه، تأکید بر محرمانه بودن اطلاعات، بیان اهداف پژوهش و ماهیت داوطلبانه مشارکت از ملاحظات اخلاقی در نظر گرفته شد.

به منظور توصیف داده‌ها از روش‌های آماری توصیفی (میانگین، انحراف معیار) و جهت تعیین ارتباط بین متغیرها از آزمون‌های Mann-Whitney، Kruskal-Wallis و رگرسیون استفاده شد. در نهایت، داده‌ها در نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۶ (IBM Corporation, Armonk, NY) تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها

۳۰۰ پرسش‌نامه توسط والدین و فرزندان تکمیل و مورد تحلیل قرار گرفت. میانگین سنی والدین شرکت‌کننده، $۴۶/۴ \pm ۶/۹$ سال بود. ۵۴ درصد از شرکت‌کنندگان را مادران و ۴۶ درصد را پدران تشکیل دادند. توزیع خانوارها در تمام مراکز بهداشت تحت پوشش به طور یکسان و معادل ۲۰ درصد بود (جدول ۱).

پایایی CPRS در مطالعه حاضر برای حوزه‌های تعارض، صمیمیت، وابستگی و رابطه مثبت کلی والد کودک به ترتیب ۰/۷۵، ۰/۷۱، ۰/۶۹ و ۰/۸۳ گزارش شد. پرسشنامه ارتباط والد-فرزندی Fine و همکاران در سال ۱۹۸۳ طراحی گردید. این مقیاس ابزاری ۲۴ سؤالی جهت سنجیدن نظر نوجوانان درباره رابطه آنان با والدینشان است. پرسشنامه مذکور دو صورت دارد؛ یکی برای سنجیدن رابطه فرزند با مادر و یکی هم برای سنجیدن رابطه فرزند با پدر. هر دو فرم مقیاس یکسان می‌باشد؛ به جزء این که کلمه «پدر» و «مادر» عوض می‌شوند. با این حال، عوامل متفاوتی در فرم‌های مربوط به پدر و مادر بارز شده است. زیرمقیاس‌ها در نسخه پدر شامل عاطفه مثبت (سؤال‌های ۳، ۱۴ و ۱۸ تا ۲۴)، مشارکت پدر، ارتباط یا گفت و شنود و خشم و عوامل پرسشنامه مادر متشکل از عاطفه مثبت، آزرده‌گی و سردرگمی نقش، همانندسازی و ارتباط یا گفت و شنود می‌باشد. سؤالات بر اساس طیف لیکرت هفت درجه‌ای از هرگز: ۱ تا خیلی زیاد: ۷ است و سؤالات ۹، ۱۳ و ۱۴ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شود. اعتبار پرسشنامه ارتباط والد-فرزندی با ضریب Cronbach's alpha بین ۰/۸۹ تا ۰/۹۴ برای خرده مقیاس‌های مربوط به پدر و نیز Cronbach's alpha کلی ۰/۹۶ و ضرایب Cronbach's alpha (همانندسازی) تا ۰/۹۴ برای خرده مقیاس‌های مربوط به مادر و نیز ضریب Cronbach's alpha کلی ۰/۹۶ مشخص گردید که نشان دهنده همسانی درونی خوب پرسشنامه می‌باشد. نتایج تحلیل عامل تأییدی نیز ارتباط خوبی را بین سؤالات نشان داد و روایی آن نیز به روش تحلیل عاملی اکتشافی تأیید گردید (۳۱). در ایران نیز عراقی ضریب Cronbach's alpha مقیاس مذکور را در نسخه پدر، ۰/۹۳ و در نسخه مادر،

جدول ۱. توزیع فراوانی شرکت‌کنندگان بر حسب مشخصات دموگرافیک

متغیر	تعداد (درصد)	متغیر	تعداد (درصد)
مرکز بهداشت	شماره ۱ (۲۰/۰)	شغل پدر یا مادر شرکت‌کننده	خانه‌دار (۲۳/۰)
	شماره ۲ (۲۰/۰)		کارگر (۵/۳)
	شماره ۳ (۲۰/۰)		کارمند (۲۸/۳)
	ثامن (۲۰/۰)		فرهنگی (۱۶/۰)
	شماره ۵ (۲۰/۰)		آزاد (۱۵/۳)
تکمیل‌کننده فرم	پدر (۴۶/۰)	بازنشسته	۲۱ (۷/۰)
	مادر (۵۴/۰)	سایر	۱۵ (۵/۰)
تعداد افراد خانواده	۳ (۲۲/۰)	تحصیلات پدر یا مادر شرکت‌کننده	ابتدایی (۳/۰)
	۴ (۴۱/۳)		راهنمایی (۳/۷)
	۵ (۲۹/۷)		دیپلم (۳۳/۷)
	۶ (۷/۰)		دانشگاهی (۵۹/۷)
رتبه تولد نوجوان	۱ (۵۰/۰)	درآمد ماهیانه	کمتر از حد کافی (۵۶/۳)
	۲ (۳۱/۷)		حد کافی (۳۴/۳)
	۳ (۱۱/۰)		بیش از حد کافی (۹/۳)
	۴ (۷/۳)	وضعیت منزل مسکونی	شخصی (۶۴/۰)
سن فرزند (سال)	۱۳ (۳۶/۳)		استیجاری (۳۰/۰)
	۱۴ (۳۶/۷)		سازمانی (۴/۰)
	۱۵ (۲۷/۰)		سایر (۲/۰)

جدول ۲. ارتباط بین مشخصات دموگرافیک با خودکارآمدی والدگری، ارتباط والد- فرزند، رابطه پدر- فرزند، رابطه مادر- فرزند

متغیر	خودکارآمدی والدگری		ارتباط والد- فرزند		رابطه پدر- فرزند		رابطه مادر- فرزند	
	میانگین ±	مقدار P	میانگین ±	مقدار P	میانگین ±	مقدار P	میانگین ±	مقدار P
مرکز	۳۷/۷ ± ۶/۴	*./۰۰۱	۹۹/۱ ± ۱۳/۷	*./۰۲۰	۱۵/۴ ± ۱/۷	*./۰۱۰	۱۶/۱ ± ۲/۱	*<./۰۰۱
بهداشت	۳۴/۳ ± ۵/۹		۹۷/۳ ± ۸/۴		۱۴/۹ ± ۱/۲		۱۵/۰ ± ۲/۳	
شماره ۱	۳۸/۰ ± ۵/۹		۱۰۴/۳ ± ۱۲/۱		۱۶/۷ ± ۴/۳		۱۶/۵ ± ۳/۸	
شماره ۲	۳۸/۵ ± ۵/۱		۹۸/۸ ± ۱۲/۴		۱۵/۹ ± ۳/۱		۱۶/۲ ± ۳/۴	
شماره ۳	۳۶/۸ ± ۵/۱		۹۹/۳ ± ۸/۹		۱۶/۲ ± ۳/۰		۱۶/۷ ± ۳/۸	
تکمیل کننده	۳۶/۱ ± ۵/۹	**./۰۰۶	۹۷/۱ ± ۹/۱	**<./۰۰۱	-	-	-	-
فرم	۳۷/۹ ± ۵/۷		۱۰۲/۱ ± ۱۲/۷		-	-	-	-
تعداد افراد	۳۷/۷ ± ۶/۱	*./۰۶۰	۹۷/۱ ± ۸/۸	*./۱۸۰	۱۵/۷ ± ۳/۳	*./۰۱۰	۱۶/۷ ± ۳/۶	*./۰۵۸۰
خانواده	۳۷/۶ ± ۶/۱		۱۰۰/۵ ± ۱۲/۷		۱۶/۳ ± ۳/۲		۱۵/۹ ± ۳/۰	
	۳۳۶/۳ ± ۵/۶		۱۰۰/۶ ± ۱۱/۸		۱۵/۱ ± ۲/۴		۱۶/۱ ± ۳/۴	
	۳۵/۲ ± ۳/۷		۱۰۰/۲ ± ۸/۶		۱۶/۴ ± ۱/۴		۱۵/۱ ± ۱/۳	
رتبه تولد	۳۷/۹ ± ۵/۳	*./۰۴۰	۱۰۱/۴ ± ۱۳/۷	*./۰۵۰	۱۵/۸ ± ۳/۴	*./۰۱۰	۱۶/۷ ± ۳/۴	*./۰۱۰
	۳۶/۶ ± ۶/۴		۹۷/۴ ± ۸/۸		۱۵/۵ ± ۲/۵		۱۵/۴ ± ۲/۸	
	۳۵/۱ ± ۷/۰		۹۷/۷ ± ۷/۱		۱۶/۳ ± ۱/۶		۱۵/۵ ± ۲/۹	
	۳۶/۳ ± ۴/۴		۱۰۱/۹ ± ۷/۳		۱۶/۷ ± ۲/۶		۱۰/۱ ± ۲/۳	
سن فرزند (سال)	۳۶/۵ ± ۵/۷	*./۰۲۰	۹۷/۵ ± ۹/۱	*./۰۶۰	۱۵/۷ ± ۲/۴	*./۰۷۱۰	۱۶/۳ ± ۳/۵	*./۰۹۰
	۳۶/۴ ± ۵/۵		۱۰۱/۳ ± ۱۲/۱		۱۶/۲ ± ۳/۲		۱۵/۴ ± ۲/۷	
	۳۸/۶ ± ۶/۳		۱۰۰/۶ ± ۱۳/۱		۱۵/۴ ± ۳/۱		-	
شغل پدر	۳۷/۷ ± ۷/۱	*./۰۰۲	۹۸/۳ ± ۹/۶	*./۰۵۰	۱۶/۹ ± ۳/۱	*./۰۲۰	۱۷/۱ ± ۳/۹	*./۰۱۰
یا مادر	۳۶/۱ ± ۵/۵		۹۶/۷ ± ۹/۵		۱۵/۲ ± ۰/۸		۱۵/۲ ± ۰/۹	
	۳۸/۳ ± ۴/۷		۱۰۲/۸ ± ۱۳/۴		۱۵/۶ ± ۳/۶		۱۶/۶ ± ۳/۴	
	۳۷/۴ ± ۵/۰		۹۹/۵ ± ۸/۶		۱۵/۶ ± ۱/۹		۱۶/۷ ± ۳/۳	
	۳۳۴/۲ ± ۶/۵		۹۹/۲ ± ۱۴/۵		۱۵/۴ ± ۳/۳		۱۴/۳ ± ۲/۲	
	۳۵/۲ ± ۳/۱		۱۰۰/۵ ± ۸/۷		۱۵/۵ ± ۱/۸		۱۴/۹ ± ۱/۴	
	۳۸/۵ ± ۶/۰		۹۴/۵ ± ۷/۰		۱۵/۵ ± ۰/۷		۱۴/۹ ± ۱/۲	
تحصیلات	۳۵/۶ ± ۶/۶	*./۱۲۰	۹۸/۰ ± ۶/۵	*./۲۶۰	۱۵/۴ ± ۱/۵	*./۰۲۰	۱۳/۸ ± ۰/۵	
پدر یا	۳۴/۷ ± ۶/۹		۹۸/۷ ± ۸/۸		۱۷/۸ ± ۳/۱		۱۸/۲ ± ۳/۶	
مادر	۳۶/۲ ± ۶/۲		۹۸/۶ ± ۱۱/۶		۱۶/۱ ± ۲/۶		۱۵/۲ ± ۲/۸	
	۳۷/۸ ± ۵/۲		۱۰۰/۶ ± ۱۱/۷		۱۵/۶ ± ۳/۱		۱۶/۶ ± ۳/۳	
درآمد	۳۵/۷ ± ۶/۳	*<./۰۰۱	۹۶/۶ ± ۷/۴	*<./۰۰۱	۱۵/۵ ± ۲/۱	*./۰۹۰۰	۱۵/۴ ± ۲/۶	
ماهیهانه	۳۹/۳ ± ۳/۹		۱۰۲/۱ ± ۱۳/۸		۱۶/۲ ± ۳/۹		۱۷/۲ ± ۳/۸	
	۳۷/۴ ± ۶/۳		۱۱۰/۲ ± ۱۴/۱		۱۶/۱ ± ۳/۲		۱۶/۳ ± ۳/۱	
وضعیت	۳۷/۲ ± ۵/۸	*./۰۶۰	۱۰۰/۶ ± ۱۲/۸	*./۶۲۰	۱۶/۰ ± ۳/۴	*./۰۸۹۰	۱۶/۱ ± ۳/۴	
منزل	۳۶/۵ ± ۶/۲		۹۸/۵ ± ۸/۷		۱۵/۶ ± ۱/۹		۱۶/۱ ± ۲/۹	
مسکونی	۳۶/۰ ± ۲/۷		۹۷/۳ ± ۹/۱		۱۵/۱ ± ۱/۲		۱۵/۴ ± ۰/۸	
	۴۳/۵ ± ۴/۹		۹۶/۵ ± ۶/۰		۱۶/۹ ± ۲/۹		۱۷/۵ ± ۲/۱	

*آزمون Kruskal-Wallis، **آزمون Mann-Whitney

می‌باشد و همین باعث می‌شود تا در جهت ارتباط با فرزند تلاش نکند. Çekiç و Karageyik نیز در تحقیق خود به این نتیجه دست یافتند که بین خودکارآمدی والدگری و ارتباط والد- فرزند رابطه معکوس و معنی‌داری وجود داشت (۳۴) که با یافته‌های بررسی حاضر هم‌راستا می‌باشد. لازم به ذکر است که پژوهش آنان بر روی والدینی انجام شده بود که در مدارس راهنمایی و دبیرستان کشور ترکیه تحصیل می‌کردند (۳۴).

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که خودکارآمدی والدگری با متغیر مادر- فرزند ارتباط معنی‌دار و مستقیمی داشت؛ به این معنی که با افزایش خودکارآمدی والدگری، ارتباط مادر- فرزند افزایش یافت که شاید این یافته به دلیل تفاوت جنسیت باشد. به عبارت دیگر، مادرانی که خودکارآمدی بالاتری داشتند، با فرزند پسر خود ارتباط بهتری برقرار می‌کردند. علاوه بر این، نتایج مطالعات نشان می‌دهد که فرزندان از نظر ارتباط، بیشتر با مادران خود رابطه دارند (۳۵). شاید دلیل این امر، وضعیت شغلی مادران باشد. از آنجایی که بیش از نیمی از مادران شرکت‌کننده در تحقیق خانه‌دار بودند، رسیدگی بیشتر به نیازهای فرزند و اختصاص زمان بیشتر به او نسبت به پدر دلیل این امر می‌باشد. بهادری خسروشاهی در پژوهش خود دریافت که تقویت خودکارآمدی والدگری، می‌تواند منجر به افزایش تعامل مادر و کودک در فرزندان کم‌توان ذهنی شود (۳۶)؛ البته مطالعه وی بر روی مادران دارای کودک کم‌توان ذهنی مراجعه‌کننده به مؤسسات نگهداری این کودکان در شهر تبریز انجام شده بود (۳۶). بنابراین، شرایط انجام تحقیق وی با بررسی حاضر متفاوت است.

بر اساس نتایج پژوهش حاضر، بین خودکارآمدی والدگری با متغیر پدر- فرزند رابطه معنی‌داری مشاهده نشد؛ بدین معنی که خودکارآمدی والدگری بالا در ارتباط پدر- فرزند تأثیری ندارد.

در مطالعه حاضر بین خودکارآمدی والدگری با شغل پدر یا مادر ارتباط معنی‌داری وجود داشت. نتایج تحقیق Çekiç و Karageyik نشان داد که شغل پدر یا مادر تأثیر معنی‌داری بر خودکارآمدی والدگری ندارد (۳۴) که با یافته‌های بررسی حاضر مغایرت داشت. این تفاوت را شاید بتوان به تفاوت‌های اجتماعی، فرهنگی، گروه هدف و تفاوت ابزارهای مورد استفاده نسبت داد. از طرف دیگر، نتایج تحقیق Arabacı و Ömeroğlu نشان داد که وضعیت شغلی پدر و مادر تأثیری بر خودکارآمدی والدگری ندارد (۳۵) که با بررسی بیشتر ملاحظه می‌گردد که آن‌ها در پژوهش خود وضعیت شغلی را به دو صورت کار کردن یا کار نکردن تقسیم کرده‌اند (۳۵)؛ در حالی که مشاغل افراد در مطالعه حاضر تقسیم‌بندی گردید. همچنین، گروه هدف تحقیق Arabacı و Ömeroğlu والدینی بودند که کودکان ۴ تا ۷۲ ماهه داشتند (۳۵) که با بررسی حاضر تفاوت داشت.

در پژوهش حاضر، بین درآمد ماهیانه با متغیر والد- فرزند ارتباط معنی‌داری وجود داشت.

بین متغیرهای مرکز بهداشت تحت پوشش، تکمیل‌کننده فرم، تعداد افراد خانواده، رتبه تولد فرزند، سن فرزند، شغل پدر یا مادر و درآمد ماهیانه با خودکارآمدی والدگری ارتباط معنی‌داری وجود داشت ($P < 0/05$)، اما سایر متغیرها ارتباط معنی‌داری را نشان ندادند ($P > 0/05$). بین متغیرهای مرکز بهداشت تحت پوشش، تکمیل‌کننده فرم و درآمد ماهیانه با رابطه والد- فرزند Pianta ارتباط معنی‌داری وجود داشت ($P < 0/05$)، اما سایر متغیرها ارتباط معنی‌داری را نشان ندادند ($P > 0/05$). بین متغیرهای مرکز بهداشت تحت پوشش، تعداد افراد خانواده، رتبه تولد فرزند، شغل و تحصیلات پدر یا مادر با متغیر ارتباط پدر- فرزند ارتباط معنی‌داری گزارش شد ($P < 0/05$)، اما سایر متغیرها ارتباط معنی‌داری نداشتند ($P > 0/05$). بین متغیرهای مرکز بهداشت تحت پوشش، رتبه تولد فرزند، شغل پدر یا مادر و درآمد ماهیانه با متغیر ارتباط مادر- فرزند ارتباط معنی‌داری مشاهده گردید ($P < 0/05$)، اما سایر متغیرها ارتباط معنی‌داری را نشان ندادند ($P > 0/05$) (جدول ۲).

جدول ۳ میانگین و حداقل و حداکثر نمره را در خودکارآمدی والدگری، ارتباط والد- فرزند، ارتباط پدر- فرزند و ارتباط مادر- فرزند نشان می‌دهد.

جدول ۳. میانگین خودکارآمدی والدگری، ارتباط والد- فرزند،

رابطه پدر- فرزند و رابطه مادر- فرزند

متغیر	میانگین \pm انحراف معیار	حداقل نمره	حداکثر نمره
خودکارآمدی والدگری	۳۷/۱ \pm ۵/۸	۲۴/۰	۵۰/۰
ارتباط والد- فرزند	۹۹/۸ \pm ۱۱/۵	۷۸/۰	۱۳۳/۰
ارتباط پدر- فرزند	۱۵/۸ \pm ۲/۹	۸/۱	۲۵/۹
ارتباط مادر- فرزند	۱۶/۱ \pm ۳/۲	۹/۳	۲۶/۲

با توجه به جدول ۴، متغیرهای مادر- فرزند و والد- فرزند با خودکارآمدی والدگری ارتباط داشت. بر این اساس، متغیر مادر- فرزند ارتباط مثبتی را با خودکارآمدی نشان داد، اما ارتباط والد- فرزند منفی بود.

بحث

پژوهش حاضر با هدف تعیین ارتباط بین خودکارآمدی والدگری با ارتباط والد- فرزند در مراکز جامع خدمات سلامت شهر مشهد انجام شد. نتایج نشان داد که ارتباط معکوس و معنی‌داری بین خودکارآمدی والدگری با متغیر والد- فرزند وجود داشت؛ به این معنی که با افزایش خودکارآمدی، ارتباط والد- فرزند کاهش یافت. شاید باور فرد به توانمندی ارتباط با فرزند، دلیل این کاهش ارتباط باشد. به عبارت دیگر، فرد احساس می‌کند که در ارتباط با فرزندش توانمند

جدول ۴. رگرسیون بین خودکارآمدی والدگری با ارتباط والد- فرزند، ارتباط پدر- فرزند و ارتباط مادر- فرزند

متغیر	ضریب رگرسیون	خطای معیار	ضریب استاندارد شده	آماره t	مقدار P
ارتباط والد- فرزند	-۰/۰۶۷	۰/۰۳۱	-۰/۱۳۰	-۲/۱۷۷	۰/۰۳۰
ارتباط پدر- فرزند	-۰/۰۹۳	۰/۱۲۵	-۰/۰۴۷	-۰/۷۴۵	۰/۴۵۷
ارتباط مادر- فرزند	۰/۳۵۹	۰/۱۱۲	۰/۱۹۷	۳/۱۹۸	۰/۰۰۲

در تحقیق آنان مادران دارای فرزند ۶ تا ۱۲ ساله شهر رشت بودند (۳۹). اغلب پژوهش‌های انجام شده در خصوص خودکارآمدی والدگری در ایران، به صورت مداخله آموزشی (۳۲، ۲۷، ۱۴، ۸) انجام شده است و به جزء مطالعات مطرح شده (۳۸، ۳۶)، تحقیق دیگری به صورت توصیفی و ارتباط‌سنجی یافت نشد. بنابراین، امکان مقایسه با پژوهش‌های داخلی محدود بود. یکی از نقاط قوت مطالعه حاضر این بود که به بررسی ارتباط والد-فرزندی در مادر و پدر به صورت مجزا پرداخت؛ چرا که در اغلب تحقیقات این ارتباط فقط در مادر یا پدر بررسی شده است. نقطه قوت دیگر، این بود که ارتباط در سنین نوجوانی مورد بررسی قرار گرفت. پژوهش حاضر با محدودیت‌هایی نیز روبه‌رو بود. اول این که می‌توان به هم‌زمانی انجام آن با شرایط ویژه کرونا در جامعه به دلیل محدودیت‌های ناشی از ضرورت رعایت دستورالعمل‌های بهداشتی و بیم و هراس اجتماعی از ابتلای به بیماری کرونا اشاره کرد که ضمن این که مشمول مرور زمان گردید، با مشقت‌های خاص خود همراه بود. دوم این که پرسش‌نامه مورد استفاده از نوع خودگزارش‌دهی بود که احتمال خستگی و خودداری از ارایه پاسخ‌های واقعی را باید در نظر گرفت. سوم این که مطالعه بر روی پسران ۱۳ تا ۱۵ ساله و والدین آن‌ها انجام گرفت بنابراین، قابلیت تعمیم‌دهی به سایر سنین را ندارد و برای تعمیم به جمعیت آماری دختران باید احتیاط کرد.

نتیجه‌گیری

تحقیق حاضر جزء معدود پژوهش‌هایی بود که به بررسی ارتباط بین خودکارآمدی والدگری با ارتباط مادر-فرزندی و -پدر-فرزندی به صورت مجزا پرداخت و چنانچه نتایج نشان داد، میزان خودکارآمدی والدگری با ارتباط مادر-فرزندی مثبت و معنی‌دار بود و ارتباط خودکارآمدی والدگری با ارتباط پدر-فرزندی معنی‌دار نبود. بنابراین، برای داشتن ارتباط مادر-فرزندی سالم، باید خودکارآمدی والدگری مادران افزایش یابد و در این راستا، می‌توان از مداخلات آموزشی و تهیه برنامه‌های آموزشی در جهت ارتقای خودکارآمدی والدگری مادران استفاده نمود.

تشکر و قدردانی

پژوهش حاضر برگرفته از پایان‌نامه مقطع کارشناسی ارشد با شماره ۴۰۰۲۲۷، مصوب دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی مشهد می‌باشد. بدین وسیله از حمایت‌های معاونت پژوهش و فن‌آوری دانشگاه و همچنین، والدین و نوجوانان شرکت‌کننده در مطالعه تشکر و قدردانی به عمل می‌آید.

نتایج مطالعه Uzun و همکاران در ترکیه و در دوران کووید ۱۹ نشان داد که درآمد ماهیانه خانواده ارتباط معنی‌داری با متغیر والد-فرزندی دارد (۳۷) که با یافته‌های تحقیق حاضر هم‌راستا می‌باشد؛ البته پژوهش آن‌ها در ترکیه بر روی مادران و پدرانی انجام شده بود که دارای فرزند ۴ تا ۶ ساله بودند و پرسش‌نامه مورد استفاده آن‌ها (۳۷) متفاوت از پرسش‌نامه بررسی حاضر بود. نتایج مطالعه Arabacı و Ömeroğlu نشان داد که ارتباط در خانواده‌هایی که تعداد فرزندان زیاد است، ضعیف‌تر از خانواده‌هایی است که فرزندان کمتری دارند (۳۵) که با یافته‌های بررسی حاضر مشابهت نداشت. در تحقیق حاضر تعداد افراد خانواده تأثیر معنی‌داری بر ارتباط والد-فرزندی نداشت. همچنین، نتایج پژوهش Arabacı و Ömeroğlu نشان داد که کودک بزرگ‌تر در مرکز ارتباطات والدین قرار دارد (۳۵)، اما در مطالعه حاضر رتبه تولد ارتباط معنی‌داری در ارتباط والد-فرزندی نداشت؛ البته پرسش‌نامه‌های استفاده شده در دو تحقیق متفاوت است و کشور‌های مورد بررسی نیز با هم تفاوت دارند. پژوهش Arabacı و Ömeroğlu در ترکیه انجام شده است (۳۵) که با ایران تفاوت فرهنگی دارد. رتبه تولد در مطالعه حاضر با ارتباط پدر-فرزندی و مادر-فرزندی ارتباط معنی‌داری را نشان داد، اما با ارتباط والد-فرزندی کل ارتباط معنی‌داری مشاهده نشد. در تحقیق حاضر بین مرکز بهداشت تحت پوشش، تعداد افراد خانواده، رتبه تولد فرزند، شغل پدر یا مادر و تحصیلات پدر و مادر با ارتباط پدر-فرزندی ارتباط معنی‌داری وجود داشت. در پژوهش Uzun و همکاران، افزایش سطح تحصیلات پدر تأثیر مثبتی را بر رابطه پدر-فرزندی نشان داد (۳۷) که با یافته‌های مطالعه حاضر همسو بود. همچنین، بین سطح تحصیلات و ارتباط پدر-فرزندی ارتباط معنی‌داری وجود داشت.

در تحقیق حاضر بین مرکز بهداشت تحت پوشش، رتبه تولد فرزند، شغل پدر یا مادر و درآمد ماهیانه با ارتباط مادر-فرزندی ارتباط معنی‌داری مشاهده شد. در پژوهش‌های Çekiç و Karageyik (۳۴) و Arabacı و Ömeroğlu (۳۵)، سطح تحصیلات مادر ارتباط معنی‌داری با متغیر مادر-فرزندی داشت، اما در مطالعه حاضر سطح تحصیلات مادر ارتباط معنی‌داری را با متغیر مادر-فرزندی نشان نداد؛ البته سطح‌بندی تحصیلات در دو تحقیق متفاوت بود. همچنین، تفاوت گروه هدف نیز می‌تواند دال بر این موضوع باشد. هاشمی و همکاران در پژوهشی به بررسی ارتباط بین خودکارآمدی مادران با تعاملات والد-فرزند کودکان دبستانی در دوره قرنطینه خانگی کووید ۱۹ پرداختند. نتایج مطالعه آنان نشان داد که بین خودکارآمدی والدین با رابطه مادر-فرزندی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود داشت (۳۸) که البته گروه هدف

References

1. Khorasani EC, Ardameh M, Sany SBT, Tehrani H, Ghavami V, Gholian-Aval M. The influence of emotional intelligence on academic stress among medical students in Neyshabur, Iran. *BMC psychiatry*. 2023; 23(1): 848.
2. Hamovitch EK AM, Bornheimer LA. An analysis of the relationship between parenting self-efficacy, the quality of parenting, and parental and child emotional health. *J Fam Soc Work*. 2019; 22(4-5): 337-51.
3. Fidan N, B. O. Examining the relationship between parents digital parenting self-efficacy and digital parenting attitudes. 2023; 28(11): 15189-204.
4. Vance AJ, Brandon DH. Delineating among parenting confidence, parenting self-efficacy, and competence. *Advances in Nursing Science*. 2017.
5. Abareshi Z TK, Mazaheri MA, Panaghi L. The impact of psychosocial Child Development training program, done through improvement of mother-child interaction, on parental self-efficacy and relationship between mother and child under three. *Journal of Research in Psychological Health*. 2009; 3(3): 49-58.

6. Aneesh A, Sia S, Kumar P. Parent-child relationship and psychological well-being of adolescents: Role of emotion regulation and social competence. *Journal of human behavior in the social environment*. 2023; 1-19.
7. Fooladvand M NMA, Abedi A, Sajjadian I. Effectiveness of the Kazdin Method for Parenting on Reduction of Aggression and Low-Breaking in Students with Oppositional Defiant Disorder. *J Health Syst Res*. 2020; 16(3): 158-66.
8. Saasati N YZ, Gholparvar M. The effectiveness of the systematic training for effective parenting (STEP) on the quality of parent-child relationships, parenting self-efficacy, and cognitive flexibility in adolescent mothers. . *Journal of Psychological Science*. 2020; 19(94): 1319-30.
9. Abdeemami S MR. The Effectiveness of Schema-based Parenting Education on Parent-Child Relationship and Parenting Stress of Mothers. *Iranian Journal of Pediatric Nursing*. 2024; 11(1): 17-27.
10. Xi JY, Zhong SR, et al. Effects of family multi-generational relationship on multimorbidity and healthy life expectancy for second generations: Insight from the China health and retirement longitudinal study. *BMC Geriatrics*. 2023; 23(1): 100.
11. Mahmoudiani SDM. Studying the Relationship between Fertility Knowledge and Childbearing among Women Attending the Health Centers in Zarrin Shahr City, Iran. *J Health Syst Res*. 2024; 20(2): 106-13.
12. Akoochakian E, Afkhami Aghda M. Study of Effects of Training Biological, Cognitive and Emotional Characteristics of Mothers on Improving Relations between Parent-Child Adolescent Girls with Precocious Puberty. *Tolooebehdasht*. 2018; 17(2): 70-83.
13. Fang Y, Boelens M, Windhorst DA, Raat H, van Grieken A. Factors associated with parenting self-efficacy: A systematic review. *Journal of advanced nursing*. 2021; 77(6): 2641-61.
14. R M. The Effectiveness of Parenting Education Based on Acceptance and Commitment on self-efficacy and parent-child relationship in young mothers *J of nursing education*. 2024; 13(1): 58-67.
15. Bagheri Kerachi A RFA, and Mehrabi A. Student's awareness about puberty changes and their relationship with attitude towards social harm. *Quarterly journal of social work*. 2018; 7(3): 61-8.
16. Gharibi H MH, Abdollah Nezhad K. The effectiveness of Lane Clark parenting training on reducing parent-child conflict and girls' anxiety. *Women and Family Studies*. 2018; 11(42): 141-58.
17. Herting MM, Sowell ER. Puberty and structural brain development in humans. *Front Neuroendocrinol*. 2017; 44: 122-37.
18. Tehrani H, Mahdizadeh M, Peyman N, et al. Exploration factors on smoking among female adolescents based on the viewpoints of Iranian adolescent girls. *BMC Women's Health*. 2022; 22(1).
19. Akrami L, Malekpoor M, et al. Investigating the effectiveness of the training program for mothers and adolescents to reduce the behavioral and social problems of teenage girls during puberty. *Journal of clinical Psychology & Personality*. 2019; 17(2): 113-24.
20. Nazarpour S AZ, Simbar M, Keshavarz Z, Baghestani AR. A Comparison between the Skills-Based Education with a Lecture-Based Education on Female Adolescents' Knowledge, Attitude and Practice about Health in Puberty: A Randomized Trail Study. *Advances in Nursing & Midwifery*. 2020; 29(3): 15-23.
21. Lippold MA, Davis KD, Lawson KM, McHale SM. Day-to-day Consistency in Positive Parent-Child Interactions and Youth Well-Being. *J Child Fam Stud*. 2016; 25(12): 3584-92.
22. Mulyadi S, Rahardjo W, Basuki AH. The role of parent-child relationship, self-esteem, academic self-efficacy to academic stress. *Procedia-social and behavioral sciences*. 2016; 217: 603-8.
23. Yuan S, Weiser DA, Fischer JL. Self-efficacy, parent-child relationships, and academic performance: A comparison of European American and Asian American college students. *Social Psychology of Education*. 2016; 19: 261-80.
24. Meunier JC, Roskam I, Browne DT. Relations between parenting and child behavior: Exploring the child's personality and parental self-efficacy as third variables. *International Journal of Behavioral Development*. 2011; 35(3): 246-59.
25. Gordo L, Oliver-Roig A, Martínez-Pampliega A, Elejalde LI, Fernández-Alcantara M, Richart-Martínez M. Parental perception of child vulnerability and parental competence: The role of postnatal depression and parental stress in fathers and mothers. *PLoS One* 2018; 13(8): e0202894.
26. Dumka LE, Stoerzinger HD, Jackson KM, Roosa MW. Examination of the cross-cultural and cross-language equivalence of the parenting self-agency measure. *Family Relations*. 1996; 45: 216-22.
27. Talei MTK, Vafai BA. Effectiveness of Positive Parenting Program Training on Mothers' Parental Self-Efficacy. *Family Research*. 2011; 7(3): 311-23.

28. Tahmasian C. Effectiveness of parent training on reduction of behavior problems in children with ADHD. [MA thesis in clinical psychology]. Tehran 1996.
29. Abedi-Shapourabadi S, Pourmohamadreza-Tajrishi M, Mohamadkhani P, Farzi M. Effectiveness of group training positive parenting program (Triple-P) on parent-child relationship in children with attention deficit/hyperactivity disorders. *Journal of clinical Psychology*. 2012; 4(3): 63-73.
30. Abbaszadeh AMG, Pourmohamadreza-Tajrishi M, Vahedi M. Effect of Baby Triple P or Positive Parenting Program on Mental Health and Mother-child Relationship in Mothers of Hearing-impaired Children. *Archives of Rehabilitation*. 2021; 22(2): 210-27.
31. Fine MA, Moreland JR, Schwebel AI. Long-term effects of divorce on parent-child relationships. *Developmental Psychology*. 1983; 19(5): 703-13.
32. Iraqi Y. Assessing the quality of the parentchild relationship in two groups of aggressive and non-aggressive male students. *Psychological Studies*. 2008; 4(4): 129-13.
33. Sadeghifard N, Lotfi AA. The Mediating Role of Self Esteem in the Relationship between Parent-Child Relationship with Empathy. *Developmental Psychology: Iranian Psychologists*. 2021; 17(68): 383-92.
34. Çekiç A, Karageyik K. Analyzing parenting stress in terms of parental self-efficacy and parent-child communication. *International Journal of Education, Psychology and Counseling*. 2021; 6(40): 14-34.
35. Arabacı N, Ömeroğlu E. 48-72 Aylık çocuğa sahip anne-babaların çocukları ile iletişimlerinin bazıdeğişkenler açısından incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 2013(30): 41-53.
36. Bahadori Khosroshahi J. Communication Parental Self-Efficacy and Self Forgiveness with Mother-Child Interaction in Mothers of Children with Mental Retardation. *Empowering Exceptional Children*. 2017; 8(22): 26-36.
37. Uzun H, Karaca NH, Metin Ş. Assesment of parent-child relationship in Covid-19 pandemic. *Children and Youth Services Review*. 2021; 120: 105748.
38. Hashemi Z, Azimian Moghadam A, et al. Relationship between mothers' mindfulness and self-efficacy with parent-child interactions of primary school children during coronavirus-induced home quarantine (Covid-19). *Woman and family studies*. 2022; 10(4): 1-19.